

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries
and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-
ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

RHANN O
PSALMAE DAFYDD
BROPHWYD

I'W CANU AR OL Y DON ARFEREDIG
YN EGLWYS LOEGR

REP
M.
1816

REF. M. 1816

~~C. H. 52. 11. 1. (C. H. 52. 11. 1.)~~

Celtic I H. 40.

3/16

1

—

RHAN O
SALMAU DAFYDD
BROFFWRD

I'w canu ar ôl y dôn
arferedig yn Eglwys Loegr

*Argraffiad cyfatebol o'r unig gopi - yn
awr yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru
- o'r cyfeithiad gan Edward Kyffin
1603*

CAERDYDD
Gwasg Prifysgol Cymru
1930

*Made and Printed by the Replika Process in Great Britain by
Percy Lund, Humphries & Co. Ltd.
3 Amen Corner, London, E.C.4
and at Bradford*

RHAGAIR

PRYNWDYD yr unig gopi y gwyddys amdano o *Rhann o Psalmaa Dafydd Brophwyd* yn y flwyddyn 1900 gan y diweddar Syr John Williams, Barwnig, a throsglwyddwyd ef i'r Llyfrgell Genedlaethol gyda'i gasgliad tra gwerthfawr o lyfrau a llawysgrifau yn Ionawr, 1909. Deuwyd o hyd iddo wedi ei rwymo âg un o lawysgrifau Cefn Coch ym meddiant y diweddar Mr. William Lloyd, clerc tref Rhuthyn, gan y Parch. Ganghellor Fisher. Bodlonodd Mr. Lloyd i ymadael â'r llyfr wrth weled y byddai mewn amser yn dyfod i'r Llyfrgell Genedlaethol. Ni wyddai pa fodd y daeth llawysgrifau Cefn Coch i feddiant ei dad na dim o'u hanes blaenorol.

Caniataodd Syr John Williams i mi weled y llyfr (wedi ei dynnu o'r gyfrol gymysg a'i rwymo ar ei ben ei hun) pan oeddid yn paratoi *The Bible in Wales*, a disgrifir ef yn y gyfrol honno, tud. 23-4. Ni chynnwys amgen na'r wyneb-ddalen, annerch at 'garedigion wlad-wyr' y cyfieithydd wedi ei lawnodi Edward Kyffin, a Salmau i-xiii, 5.

Wrth gasglu defnyddiau ar gyfer y llyfr ar y Beibl Cymraeg dangoswyd llythyr i mi, ym meddiant Mrs. Alan Gough, oddiwrth Thomas Salisbury at Syr John Wynn o Wydir mewn atebiad i ymholiad ynghylch y Salmau yn Gymraeg. Nid oes dyddiad i'r llythyr ond gwelir iddo gael ei ysgrifennu tua'r flwyddyn 1610 oddiwrth y cyfeiriad at *Britannia* Camden gyda'r mapiau a gyhoeddwyd yn y flwyddyn honno.

Pan welais y llythyr yr oedd wedi ei osod yn rhydd mewn copi o gyfieithiad Myddelton o'r Salmau, a gyhoeddwyd gan Salisbury yn 1603, ond amlwg ydoedd nad at y llyfr hwnnw y cyfeiriai gosodiadau'r llythyr. Bwm mewn penbleth nes dangosodd Syr John Williams ei gopi o Salmau Kyffin i mi. Y mae'n eglur mai hwn oedd y llyfr a anfonwyd gan Salisbury i Syr John Wynn. Copiwyd y llythyr gan y Parch. Peter Bayley Williams yn 1795, a'r adeg honno neu yn ddiweddarach gwnaeth ei ffordd i'r llyfr na pherthynai iddo.*

Dywed Salisbury yn ei lythyr:—

itt re.oyced mee not a litle when I vnderstood y^t your worshippe was inquisitive whether ye psalmes are translated into our vulgar tounge or not I sent you by your man a copy of them y^t are printed hee had finished some fiftye of them before hee dyed this tyme seuen yeeres in ye tyme of ye greate sicknes he departed this worlde in his custodie (when I came into ye co[untrey]) I left your proverbs ye psalmes and many good trea[tyses] of mr Perkynnes wth other good thinges in ye brittishe tounge wch weare all lost and gone by his vntymly death I coulde never heare nor learne where any of them weare bestowed I often enquired but could not learne of any howe and by whose meanes they weare conuayghed awaye I heare not of any that are about ye psalmes saue only Archdeacō Price who promised

* Gweler *Calendar of the Wynn (of Gwydir) Papers*. Introduction p. xii.

them longe agone but as yet hath not accomplishd his promise nor ye expectaciō of many havinge not any newe bookes worthy your readinge I presume to present your worshippe wth a litle treatis written by a greate statesman svmtyme secrettarye to ye late Philipp of Spayne, mr Camdens last Brittainia his last editiō wth ye mappes of all ye shiers [is] latly printed and bounde in follio thus humbly takeinge [my] leave desyreinge ye lorde to guide & protect yor worshippe your [ve]rtuous ladye and all your religious and well nurturd issue wth all blessinges externall in this present life and in ye other to come wth all blessinges spirituall from my house in cloth fayer in London: June ye 22.

Sr I pray my ladye to bestowe
y readeinge of my litle booke

Your worshippes in all
service readye
Tho: Salusburye.

Ymddengys bod Edward Kyffin yn gweithio ar gyfieithiad o'r Salmau, deg a deugain ohonynt yn barod a rhai yn y wasg, pan dorrodd pla 1603-4 allan. Syrthiodd Kyffin yn ysglyfaeth iddo. Fel llawer eraill ffôdd Salisbury o Lundain i osgoi yr haint. Y mae'n bosibl bod Edward Kyffin yn frawd i Maurice Kyffin, cyfieithydd *Apology Jewel* i'r Gymraeg, 1595. Yn ei ragymadrodd i'w gyfieithiad o'r *Apology*, gofidia Maurice Kyffin na all, o herwydd diffyg amser, wneud cyfieithiad o'r Salmau, ond hwyrach ei fod wedi darbwyllo ei frawd i wneuthur hynny. Yn y comisiwn a gafodd un Edward Kyffin i weinyddu eiddo ei frawd Maurice Kyffin yn 1599 disgrifir ef fel "Pregethwr."

Ychydig a wyddys am Thomas Salisbury. Gelwir ef yn ei lythyr prentisiad yn "son of Pierce Salberye of the parish of Clokanock, Denbigh, husbandman." Prentisiwyd ef i Oliver Wilkes, llyfrwerthydd o Lundain, am saith mlynedd o Hydref 9fed, 1581. Os prentisiwyd ef yn bymtheg oed ganwyd ef tua 1567. O flwyddyn ei brentisiad hyd 1601 ceir cofnodion o'i waith yng nghofrestrau'r Stationers' Company. Estynnwyd "rhyddid" y cwmni hwnnw iddo Hydref 17, 1588. Y mae pedwar llyfr ya Gymraeg ar gael gyda'i enw neu lythrennau'i enw yn yr argraffnod:—

Salesbury, Henry. *Grammatica Britannica* . . . Londini: Excudebat Thomas Salesburius, 1593.

Psalmae y Brenhinol Brophvvyd Dafydd, gwedi i cynghanedhu mewn mesurau cymreig. Gann Gaptan Wiliam Middleton . . . Simon Stafford a Thomas Salisbury a'i printiod hyn, Llundon: 1603.

Rhann o Psalmae Dafydd Brophwyd . . . Simon Stafford a'i printiodd yn Llundon dros T.S. 1603.

James I. Basilikon Doron . . . [Welsh transl.] Imprinted at London by Simon Stafford for Thomas Salisbury, 1604.

Hyd y gwyddom, y pedwar llyfr hyn, ag y mae copïau ohonynt i gyd yn y Llyfrgell Genedlaethol, ydyw cyfraniad Thomas Salisbury, fel cyhoeddwr, i lenyddiaeth Gymreig. Cofnodwyd llyfr arall ganddo, *A godly meditation of the soule concerninge a loue towards Christ our Lord*, i'w argraffu yn Gymraeg, ond nid oes hanes ohono. Ysgrifennwyd ef yn Ffrangeg gan Margaret, brenhines Navarre, a chyfieithwyd ef

i'r Saesneg gan y frenhines Elizabeth. Y mae'n bosibl y daw goleuni pellach ar waith Salisbury er mai digwyddiad prin y dyddiau hyn yw dod o hyd i lyfr Cymraeg nad yw ar gôf a chadw. Dyryswyd llawer ar gynlluniau Salisbury pan dorrodd pla 1603 allan yn Llundain, ond y mae un llyfr, y *Basilikon Doron* anorffenedig, yn dwyn y dyddiad 1604. Cyhoeddodd Salisbury Salmau Myddelton yn 1603, a dechreuwyd argraffu Salmau Kyffin yn y flwyddyn honno. Rhydd hyn esboniad ar fynegiad Salisbury yn ei lythyr at y darllenydd yn llyfr Myddelton:—

“E dharfu i mi hefyd dhechre y Psalmau yn yr vn-fath Dôn-gynghanedd yn Gymraeg, ag sydh arferol ei canu yn saesnaeg yn Eglwys Loegr, ag a rois nôdau yn-nhâl y llyfr, i'w canu hwynt, gann obeithio y caf weled ei gorphenniad hwynt cynn y bo hîr.”

Nid oes nodau ‘yn-nhâl’ llyfr Kyffin er eu bod yn rhan o'i gynllun.

Nid oedd cyfieithiad Myddelton yn gymwys i'w ganu mewn eglwysi, ac ni ddiwallwyd yr angen am gyfieithiad mewn mesur ag y gellid ei ganu yn yr eglwysi Cymraeg, fel yn y rhai Saesneg, am lawer blwyddyn. Bu hir ddisgwyl, hyd y flwyddyn 1621, am gyfieithiad yr Archddiacon Prys.

Gwelir bod Edward Kyffin yn awyddus i gyfarfod â'r angen am gyfieithiad ar gân oddiwrth y geiriau yn ei ragymadrodd:—

“Ag wrth weled a chlywed mor brydferth ag mor hyfryd rydys yn moliannu Duw yn yr holl Eglwysi lle maer Efengil yn cael rhyddid, ond Ynghymru yn vnig, wrth ganu Psalmae Dafydd, hynny a wnaeth i mi (Er Gogoniant i'r Arglwydd, a Chariad im Gwlâd) ddangos fy wyllys da yn cychwyn hynn o waith ar ddechre cynghaneddu hynn o Psalmae yn nesa ag ellais at feddwl yr Yspryd glân, fel y cefais hwynt yn scrifenedig yn y Scrythurav.”

Cyfeirir yn llythyr Salisbury at y dyrysych a'r colledion a ddilynodd y pla. Gan ddychwelyd i Lundain wedi i'r perygl beidio, ceisiodd Salisbury ddod o hyd i rai o'r darnau a gollwyd trwy farwolaeth anamserol Kyffin, ond methodd. Efallai fod ganddo rai copïau o'r deryn o'r Salmau ymhlith stoc ei ystôr lyfrau yn y Poultry, ond diflanasant i gyd oddigerth yr un a anfonodd i Syr John Wynn.

Yr wyf yn ddyledus i Miss M. B. Roberts, B.A., o'r Llyfrgell Genedlaethol, am gyfieithu y rhagair i'r Gymraeg.

JOHN BALLINGER.

22 *Tach.*, 1929.

FOREWORD

THE unique copy of *Rhann o Psalmae Dafydd Brophwyd*, by Edward Kyffin, 1603, was purchased in the year 1900 by the late Sir John Williams, Bt., who transferred it to the National Library with his very valuable library of Welsh books and manuscripts in January, 1909. It was found by the Rev. Chancellor Fisher bound up with one of the Cefn Coch manuscripts, at that time in the possession of the late Mr. William Lloyd, Town Clerk of Ruthin, who, reluctantly, agreed to part with it, seeing that it would in due course pass into the National Library. Mr. Lloyd did not know how the Cefn Coch manuscripts came into his father's possession, nor anything about their previous history.

Sir John Williams allowed me to see the book (then removed from the composite volume and bound separately) when *The Bible in Wales* was being prepared, and it is described in that volume, pages 23-4. It contains only the title, an address to the translator's beloved fellow countrymen signed Edward Kyffin, and Psalms i-xiii, 5.

When making preparations for the book on the Welsh Bible I was shown a letter, in the possession of Mrs. Alan Gough, written by Thomas Salisbury to Sir John Wynn, of Gwydir, in reply to an inquiry about the Psalms in Welsh. Salisbury's letter is not dated, but that it was written in the year 1610 or later is shown by the reference to Camden's *Britannia* with the maps published in that year.

When I saw it the letter was loosely inserted in a copy of Myddelton's version of the Psalms published by Salisbury in 1603, but the statements in the letter could not refer to that book. I was puzzled until Sir John Williams showed me his unique copy of Kyffin's Psalms. This was obviously the book sent by Salisbury to Sir John Wynn. The letter was copied by the Rev. Peter Bayley Williams in 1795, and, either then, or later, found its way into the wrong book.*

Salisbury in his letter says:—

itt reioyced mee not a litle when I vnderstood y^t your worshippe was inquisitive whether ye psalmes are translated into our vulgar tounge or not I sent you by your man a copy of them y^t are printed hee had finished some fiftie of them before hee dyed this tyme seuen yeeres in ye tyme of ye greate sicknes he departed this worlde in his custodie (when I came into ye co[untrey]) I left your proverbs ye psalmes and many good trea[tyses] of mr Perkynnes wth other good thinges in ye brittishe tounge wch weare all lost and gone by his vntymly death I coulede never heare nor learne where any of them weare bestowed I often enqyred but could not learne of any howe and by whose meanes they weare convaighed awaye I heare not of any that are about ye psalmes saue only Archdeacō Price who promised them longe agoone but as yet hath not accomplisht his promise nor ye expectaciō of many havinge not any newe bookes worthy your readinge I

* See *Calendar of the Wynn (of Gwydir) Papers*. Introduction p. xii.

presumde to present your worshippe with a litle treatis written by a greate statesman svmtyme secrettarye to ye late Philipp of Spayne, mr Camdens last Brittainia his last editiō with ye mappes of all ye shiers [is] latly printed and bounde in follio thus humbly takeinge [my] leave desyreinge ye lorde to guide & protect yor worshippe your [ve]rtuous ladye and all your religious and well nurturd issue with all blessinges externall in this present life and in ye other to come with all blessinges spirituall from my house in cloth fayer in London: June ye 22.

Sr I pray my ladye to bestowe
ye readeinge of my litle booke

Your worshippes in all
service readye
Tho: Salusburye.

It appears that Edward Kyffin was engaged on a translation of the Psalms and had completed fifty, of which the printing was begun, when the plague of 1603-4 broke out, and Kyffin was one of its victims. Salisbury, like so many others, fled from London to escape the great sickness. Edward Kyffin was possibly a brother of Maurice Kyffin, who, in the preface to his Welsh translation of Jewel's *Apology*, 1595, laments his inability, owing to lack of leisure, to make a translation of the Psalms. He may, however, have moved his brother to undertake it. Administration of the estate of Maurice Kyffin was granted by commission in 1599 to his brother Edward Kyffin, who is described as "Preacher."

Little is known of Thomas Salisbury. He is described in his indentures as "a son of Pierce Salberye of the parish of Clokanock, Denbigh, husbandman." He was apprenticed to Oliver Wilkes, Stationer, of London, for seven years, from October 9th, 1581. If he was apprenticed at the age of fifteen, then he was born about 1567. From the year of his apprenticeship to 1601, records of his activities appear in the Registers of the Company of Stationers of London. He was admitted a freeman of the Stationers' Company 17th October, 1588. Four books in Welsh with his name or initials in the imprint are known, namely:—

Salesbury, Henry. *Grammatica Britannica* . . . Londini: Excudebat Thomas Salesburius, 1593.

Psalmae y Brenhinol Brophvvyd Dafydd, gwedi i cynghanedhu mewn mesurau cymreig. Gann Gaptien Wiliam Middleton . . . Simon Stafford a Thomas Salisbury a'i printiod hyn, Llundun: 1603.

Rhann o Psalmae Dafydd Brophwyd . . . Simon Stafford a'i printiodd yn Llundun dros T.S. 1603.

James I. Basilikon Doron . . . [Welsh transl.] Imprinted at London by Simon Stafford for Thomas Salisbury, 1604.

These four books, copies of all of which are in the National Library, constitute Thomas Salisbury's known contribution, as a publisher, to Welsh literature. A fifth book entitled *A godly meditation of the soule concerninge a loue towards Christ our Lord* was entered by him, in the Stationers' Registers 1595, to be printed in Welsh. No trace of this work in Welsh has been found. It was written in French by Margaret, Queen of Navarre, and translated into English by Queen Elizabeth. It is possible that further evidences of Salisbury's activities may yet come to light,

although the discovery of a Welsh book not hitherto recorded is a rare event. Many of Salisbury's projects were cut short by the outbreak of the plague in London in 1603; one book, the uncompleted *Basilikon Doron*, bears the date 1604.

Salisbury published Myddelton's Psalms in 1603, and the printing of Kyffin's Psalms was commenced, which explains Salisbury's statement in the preface to Myddelton's version:—

"I haue also begun the printing of the Psalmes in the like kinde of meeter in Brytish as they are vsually sung in the Church of England, and haue prefixed apt notes to sing them withall, which I hope to see fully finished ere long."

Singing notes are not *prefixed* to Kyffin's version, though it was part of his plan to supply them.

Myddelton's translation was not suitable for singing in churches, and the desire for a version in a metre which could be sung in Welsh, as in English churches, was not met until many years later. The version of Archdeacon Prys, long anticipated, did not appear until 1621.

That Edward Kyffin wished to meet the need for a singing version is clear from the following translation of part of his preface:—

"And when I see and hear how beautifully and pleasantly God is praised in all churches where the Gospel has freedom, save in Wales alone, by singing the Psalms of David, that made me (for the glory of the Lord and love of my country) show my good will by undertaking the work of beginning to versify these psalms as near as I could to the meaning of the Holy Spirit, just as I found them written in the Scriptures."

The confusion and losses resulting from the plague are referred to in Salisbury's letter to Sir John Wynn. Returning to London when the danger was over, Salisbury tried to recover some of the Welsh pieces lost by Kyffin's untimely death, but failed. He may have had some copies of the fragment of the Psalms among his stock at his stationer's shop in the Poultry, but these have all disappeared save the one he sent to Sir John Wynn.

JOHN BALLINGER.

22 Nov., 1929.

R H A N N O

P S A L M A E D A F Y D D

B R O P H W Y D J V U C A -

nu ar ôl y dôn arferedig yn

Eglwys Loegr.

Simon Stafford a'i printiodd

yn LLunden dros T. S.

1603.

At fyngharedigion wlâd-wyr
y Sawla gârânt Ogoniant yr Arglwydd,
ag ymgeledd ei gwlad-
iaith.

Rth weled mor ofalus ydiw ieithyddi-
on eraill am ei gwlad-iaith, a chynnydd
yr Efenkil drwy oll grêd, a bod y Sac-
son mor gymwynafcar iw gelynion y
Spaeniaid ag iddynt brintio bagad o
lyfre yn yr Yspañ-iaith ai danfon y-
mysc y gelynion ar feddwl ei hynnyll
at Dduw, ar rhai a aetha'r llyfre rheini at y gelynion, a
fentriasant nid yn vnig ei dâ ai trafel ond ei hoedl hefyd
ar fedr gwneuthur llêsi Eistron-Genedl.

Pa faint mwy y dylem-mi ymgeleddu cyn hiaith cyn
hunain yr honn a ddeffynnodd y Goruchaf dduw yn yr
vn-lle yn y deyrnas honn ers seith-gant-a'r-higen o fly-
nyddoedd ag y chwaneg ymysc cyn-niuer o amrafaelion
Genhedloedd, terfyscoedd a dinitroedd a fu i'n mysc er yr
amser hwnnw i geisio difa a dinitrio yr iaith ai phobl yn
llwyr. Yr hynn beth ni all vn nasiwn nag iaith ar fydd
dann Grêd a Bedydd heddyw ddoedyd y cyffelib. Am
yr hynn yrydym-mi yn fwy rhwymedig i'r Arglwydd nag
oll Bobloedd y byd: ag nyni yn ôlaf ag yn ddiweddaraf
am ofod allan Ogoniant Duw yn cyn iaith cyn hu-
nain.

Ag wrth weled a chlywed mor brydferth ag mor hy-
fryd rydys yn moliannu Duw yn yr holl Eglwyfillema-
er Efenkil yn cael rhyddid, ond Ynghymru yn vnig,

At y Darlleudd.

wth ganu Pŷalmae Dafydd, hynny a wnaethi mi (Er Gogoniant i'r Arglwydd, a Chariad i'm Gwlad) ddangos fy wyllys dâ yn cychwyn hynn o waith ar ddechre cynganeddu hynn o Pŷalmae yn nesa ag ellais at feddwl yr Ysryd glân, tel y cefais hwynt yn scrifennedig yn y Scrythurau.

Mia rois y Pŷalmae prôs ar gyfer y Gynganedd, ag a adewais lè rhwng pob Vers a'i guld o'r Gynganedd tel i gallo rhai celfyddach gymhennu a pherpheithio hynn a wneuthymi ofrâs-nâddiad, er prâw yn vnig, ag er annog eraill (a fedrant yn well) ei hailddwygu hwynt.

Gann ddamuno arnoch bawb yn ol ei allu hyfforddi fy wyllys dâ i a'ch cyngor a'ch cymorth, i amlygu i'r byd eych serch a'ch cariad i Dduw a'ch Gwlad. Yr hynn bêth os gwnewch, chwi a ogoneddwch yr Arglwydd, chwi a fawrhewch eych gwlad, ag a'm cyflurwch innau, nid yn vnig i fynd trwodd a holl gorff y Pŷalmae yn yr vn-rhyw gynganeddiad (yr hwnn fefur gynganedd sydd gymwyfaf ei ganu gann yr oll Gynlleidfa ar vn-waith) ond hefyd i lèshau fyngwlad ymhellach ar ôl hynn mewn pethau ddiwion eraill o'r Scrythur lân.

Drwy obeithio gann gadw o dduw nynia'n hiaith mor gryno ag mor ddi-lwgr dros gyd o amser, fôd gann yr Arglwydd dduw ryw orchest-waith a gorchafiaeth tu ag at amlhâd ei ogoniant ei hun ym-mysc yr hên Frutaniaid a gadwodd ef mor wyrth-fawr mewn rhyddid a diogelwch hyd yn hynn.

A chan eynbôd yn byw yn yr Oes honn dann ardderchokaf Vrenhines o'n gwlad eyn hunain, yr honn sydd yn canbiadu i ni gael y Scrythur lân yn eyn hiaith eyn hunain, ag oll gyfreidiau eraill ar a ddamunon ei cael tu ag at amlhau Gogoniant Duw, a mawrhâd eyn hiaith : (Yr hyan bêth ni a attolygwn i dduw ei hîr-gynnat i ni rhag-llaw) O fy anwyl wlad-wyt, na fo duw yn canbiattau i ni, y rhwydd-deb, yr heddwch, a'r rhyddid y rydym yrowron yn ei gael, na chollwn yr amser prefformol, ond yn hytrach

At y Darlluedd.

bytrach gwaredwn yr hir-amser a gollasom yn barod, a dangoswn i'r byd, cyn bôd yn prifio mwy am Ogoniant Duw, am Orchafiaeth a derchafiad cyn Gwlad a'n hiaith, ag am ddi-dranck lywenydd ag iechy dŵriaeth cyn Encidiau cyn hunain, nag yr ydym am ddarfodedig fwnws y byd hwnn, yr hynn nid oes i ni ond byrr amser i'w fwynhau.

Ag ar hynn mi a ddamunwn ar bôb gwir Gymro na rodde hûn i'w lygaid, na heppian i'w amrannau (fel y doedodd y Prophwyd *Dafydd*) nês gweled Gogoniant yr Arglwydd, drwy hysforddi gorffenniad y Gorchwyl dwiol yma yn ei wlad-iaith ei hunan.

Yr oll-allua ag dduw yr hwn yn vnig a roes y meddwl ynosi i gy chwyn hynn o waith, a gynnhyrfo ynoch chwithau wyllys i gymorth yr vn rhwy, tu ag att helaethiad Gogoniant Duw, mawrhâd cyn Priod-iaith, a chyflur cyn Encidiau erbyn y dydd a ddâw.

*Treiddoch i'w orchymyn yn-
Christ Iesu :*

Edward Kyffin.

âi i b u t t

LLe gweloch y llythrennau v-
chod a'r nôdau hynn dros ei pen-
nau rhaid fydd ei llefaru hwynt
yn hîr.

Psal. 1.

Psal. 1.

Dan ni rodio dedwydd ym
pnyghyngor an-nuwo ddynion:
yn ffordd pechadwyr ni saf,
ni steddairn stôl gwaithwion.

GWyn ei fyd y gwr
ni rodiodd yng-
hyngor yr anuwolion
ac ni safodd yn ffordd
pechaduriaid, ac nid
cisteddodd yn cistedd-
fa gwaithwyr:

2 Ond ei holl ddifyrwrch sydd
yng-hyfraith Arglwydd nefol:
Ag yn borthwr gyfraith cydd
mae beunydd yn fyfyrion.

2 Onid bod ei ew-
yllys ef yng-hyfraith yr
Arglwydd: a myfyrion
honaw yn ei gyfraith
ef ddydd a nôs,

3 Fel prenn glann-ddwr dwg ffrwyth
ei tr-ddail clôd ni wywa:
Aa beth bynnag wnêl ei law
hyany draw a lwydda.

3 Canys efe a fydd
fel prenn wedi ei bla-
nnu ar lann dyfroedd,
yr hwn a rydd ei ffrw-
yth yn ei bryd: a'i dda-
len ni wywa, a pha beth
bynnac a wnêl, efe a
lwydda.

4 Nid bnfâth y di-dduwr trwch,
fel ūs a llwch i gwelir:
O ddar wyneb dafar faith
garn prwynt daith a chwelir.

4 Nid felly y bydd
yr annuwol, onid fel
mân-vs yr hwn a chwâl
y gwynt ymmaith oddi
ar wyneb y ddaiar.

5 Am hynny nisaf entwir lā.
wyrth farnur ddeu-lu 'n infawr.
Aar pechadwyr diriaid blā
myfyr gynulleidfa gyfiawr.

5 Am hynny yr ann-
uwolion ni safant yn y
farn, na'r pechaduriaid
yng-hynulleidfa y rhai
cyfiawr.

6 Hw

B

Canys

Psal. 1.

6 Ffertydd ffordd y cyflawn eithydd
eithydd duw ai hedwyn :
A differtir hwynt ac hēd
ffordd ddi-grēd annbwliol-ddyn.

I'r nefol dād Moliant gān,
i'r Māb, ag i'r glān Ysryd:
Fel i bū, Yrowron fydd,
a bydd yn anniwedd-fyd.

Psal. 2.

PAm i cōdant Dertysc floedd
Benhedloedd o gynddaredd :
Ar yddeon boblgau
ai bydd ar wau oferedd.

2 Brenhinoedd a phennaethiaid bōd
maent yn cyd-gynghori :
yn erbyn yr Arglwydd rhawg,
ai Grist eneniawg Geli.

3 Drylliwn (Peddant) rhywman rhain,
ai coelfain gyst-reffynnai :
Cafion ymaith yr iau ddysc
eiddynt fyle eyn gwarrau.

4 Dnd

Psal. 1.

6 Canys yr arglwydd
a edwyn ffordd y rhai
cyflawn, a ffordd yr
annwoliol a ddis-
chir.

Psal. 2.

PA ham y tertyfca y
cenhedloedd : ac y
bwriada y bobloedd yn
ofer :

2 Y mae brenhi-
noedd y ddaiar yn codi
i fynu, a'r pennaethiaid
yn ymgynghori yng-
hyd, yn erbyn yr Argl-
wydd, ac yn erbyn ei
Grist ef.

3 Drylliwn eu rhw-
ymau hwy : a thaffwn
eu rheffynnau oddi
wethym,

4 Yr

Psal. 2.

4 Dnâ prestwylodd ael a chwardd
am benn ei hanardd fuwad :
Dnâ ei gwarwar am ei grŷg,
ai diffaith gilwog hy-frad.

5 Dna wrthynt yn ei lid
llefarid y Gorncha :
Ag yn ei dŵst ddigllonrwydd
y Arglwydd ai dychryna.

6 Mi osodais fy-Mrenin
ar fy nillŷn fynedd
Sion Sanct lle ceiff barhad
a thugiad yn dragwedd.

7 Mynegaf y Gysfaith rhydd
a ddoedaf yr Arglwydd wrthp :
Fy Mab ydwyf, myfi ddurw
gwnn heddyw dy genedip.

8 Gofyn i mi, rhŷf ar goeth
Cenhedloedd ith tifeodiaeth,
a therfynau Dapaf fyd
cet hysyd ith feddiannaeth.

Psal. 2.

4 Tr hwn fydd yn
prestwyllo yn y neso-
edd a chwardd yr Ar-
glwydd an gwarwar
hwynt.

5 Yna y llefara efe
wrthynt yn ei lid, ac yn
eiddigllonrwydd y dy-
chryna efe hwynt.

6 Minne a osodais
fy Mrenin ar Sion fy
mynydd sanctaidd.

7 Mynegaf y dde-
ddf yr hon a ddywe-
dodd yr Arglwydd
wrthi : fy Mab ydwyf
ti, myfi heddyw a th
genhedlais.

8 Gofyn i mi, a rho-
ddaf y cenhedloedd
yn etifeddiaeth i ti : a
therfynau y ddaiar rith
feddiannr.

Psal. 2.

9 **B**istot hwynt (ith gystion farn)
a gwialen hagarn ddifet:
Ag fel llestr priddin ddyl
yn gann-dypl hwynt malur

10 **G**an hynny byddwch synhwyrol
frenhwr oedd teiol roboron:
Barnwyr o a par cymrwch ddysc
(dduwol addysc ffrwythlon.)

11 **G**wasneithwch yr Arglwydd ddurw
mewn iwon-tyw ofn a berthyn:
Ag ym-lawenheuwch danner gō
iddo mewn parch-ddychryn.

12 **C**usennwch y Dab rhag ei ddig,
chydig oi lŷd panner gneuo
A'ch difetha o'z ffordd rwydd:
Dedwydd lawl at mddiriedo.

Psal. 3.

Arglwydd amled ydyw'r gwyf
ysydd drallodwyr i mi:
Llawer o gaeion tywn
im herbyn sydd yn codi.

2 Llawer

Psal. 2.

9 **B**riwi hwynt i
gwialen haiarn, maluri
hwynt fel llestr pridd.

10 **G**an hynny
awrhon o frenhinoedd
byddwch synhwyrol,
barn-wyr y ddar cym
merwch ddyf.

11 **G**wasanaethwch
yr Arglwydd mewn
ofn: ac ynlawenhe-
wch mewn dychryn.

12 **C**usennwch y māt
rhag iddo ddigio, a'ch
difetha chwi o'r ffordd,
pan gynneuo ei lŷd et
ddim: gwyn eu byd
pawb a ymddyriedant
ynddo ef.

Psal. 3.

Arglwydd mor aml
yw fynydrallod-wyr
llawer sy yn codi i'm
herbyn.

2 Lla-

Psal. 3.

2 Llawer doebant yn ddi-baid
am f'enaid eiriau rhy-gaeth:
Nid oes iddo yn ei ddurw
bu-rhyw iechydwrïaeth.

3 Tithé Arglwydd gozeu-lan
ydwyt darian i mi:
Fynjogoniant t'wyt am bŵdd,
fy-mhenn-dderchafudd wedi.

4 Gelwais ar yr Arglwydd ~~af~~
am liŷ o ddyfnder calon:
Ag ef a glybu 'nghystudd
oi sanctaidd fynydd tirion.

5 Gann fy-mhwyl mi orweddaŷ,
ag a gyscrais iowfodd:
A deffroais, o herwydd
yr Arglwydd am cynhaliodd.

6 Nid ofnaf fydd niferoedd
o bobloedd am amgylchiant:
Ag i'm herbyn o lawr frŷd
a gŷd-ymosodasant.

Psal. 3

2 Llawer fy yn dywe-
dyd am fy enaid, nid
oes iechydwrïaeth iddo
yn ei Ddur. *Selah.*

3 Tithé Arglwydd
ydwyt darian i mi:
fynjogoniant, a der-
chafudd fy mhenn.

4 A'm llef y gelwais
ar yr Arglwydd, ac efe
a'm clybu o'i tynydd
sanctaidd. *Selah.*

5 Mi a orweddaŷ,
ac a gyscrais, ac a dde-
ffroais: canis yr Argl-
wydd a'm cynhali-
odd.

6 Nid ofnaf fyddia-
wn o bobl! y rhai o
amgylch ~~af~~ ymosoda-
sant i'm herbyn.

7 Cyfod

B 3 7 Cyfod

Psal. 3.

7 Cyfod fy-Nuw, achub fi,
trewaist ri 'ngelwynion
Ar garr yr én : torraist wedd
ddannedd annbwolion.

8 Dill yn eiddo'r Arglwydd aeth
iechydwr iaeth Dyonion :
Ci a renni dy fendith
ymhlith dy bobl wirion.

Psal. 4.

GWrando fi pan alwyf dduw,
wir-dduw fy nghyfiawnder :
Trugarhá, erglyw fyngweddi,
chengaist fi 'nghyfyngder.

2 O feibion dynion pa hŷd
i troiwech fynghtŷd-ogoniant
Yn warthad : gorwēgi hōffwch,
argeisiwch gelwydd somiant !

3 Gwybyddwch i'r Arglwydd ethol
y duwiol iddo ef hunian :
Dann alwyf ar fy-nuw cŷ
ef a wrendu 'nghwyrufan.

Psal. 3.

7 Cyfod Arglwydd,
achub fi fy Nuw, canys
trewaist fy holl elynn-
ion ar garr yr én : tor-
raist ddannedd yr annw-
wolion.

8 Iechydwr iaeth
sydd eiddo'r Argl-
wydd : dy fendith sydd
ar dy bobl. *Selab.*

Psal. 4.

GWrando fi pan al-
wyf ô Dduw fyng-
hyfiawnder, mewn cy-
fyngder yr chengast
arnaf : trugarhá wrthif,
ac erglyw fyngweddi.

2 O feibion dynni-
on pa hyd y troiwech
fyng-ogoniant yn wa-
rth : yr hōffwch wēgi,
ac yr argeisiwch gel-
wydd : *Selab.*

3 Gwybyddwch
hetyd i'r Arglwydd e-
thol y duwiol iddo ei
hun : yr Arglwydd a
wrendu pan alwyf ar-
no.

4 Gwir-

4 Ofa-

Psal. 4.

4 Ewir-ofnwrch, ag na phŷchwrch,
meddylwrch yn eich calon :
Ar eich gwely difarherwrch,
distwrch (fel rhai bsul Bion.)

5 Aberthwrch i dduto ebyrth pŷr
Cyfiawnder (gwiw-otirymiad)
A gobcithwrch (yn hy-lwydd)
yn y Arglwydd hael-lad.

6 Llaweroedd fy'n ddoeddyd, pwy
A ddengys mwy bda i ni :
Arglwydd dercha arnom gŷch
lewyrch dy wyneb heini.

7 Rhoddaist lawenydd im calon,
(cynnhesaist fy mronn ddiu-reu)
Er panu amhadd ei hŷd,
ai gwin ei gŷd, ai holeu.

8 Mewn heddwch y gorweddaf,
a hūnaf yn ddi-ebwrch :
Cans ti Arglwydd yn vnig
a'm trig mewn diogelwrch.

Psal. 4.

4 Ofnwrch, ac na
phechwrch, meddyl-
wrch yn eich calon ar
eich gwely, a thewrch.
Selab.

5 Aberthwrch e-
byrth cyfiawnder, a go-
benhiwrch yn yr Argl-
wydd.

6 Llaweroedd fy'n
dywedyd, pwy a dden-
gys i ni ddaioni? Arg-
lwydd dercha arnom
lewyrch dy wyneb.

7 Rhoddaist lawe-
nydd yn tyng-halon,
er pan yr amlhâodd eu
hyd, ai gwin ai holew
hwynt.

8 Mewn heddwch
hefyd y gorweddaf, ac
yr hūnaf : tanysci Arg-
lwydd yn vnig a'm
cyfleaist mewn diogel-
wrch.

Gwran.

B 4 Gwran.

Psal. 5.

Gwrando Arglwydd, (wyl yn gwaib)
fying-eiriab attat uchod:
Ag ydolwog fy-nu'w call
deall fy myfyrdod.

2 Erglyw ar lēf fying-waedd-dŷin
fy-Mrenin dduw gouuchaf:
ysty wytū fying-alar-nād,
cans arnad y gweddiaf.

3 Yn foreuol Arglwydd nēf
clywi fy llēf ddifrifaf:
yn fore cyfeiraf attad
ag am dy rād diſgwiliaf.

4 O herwydd nad wyt ti dduw,
yn wyllyſio rhyw anwiredde:
y drwg ni thŷig gŷda thi,
ni fynni ef ith gydwedd.

5 Ni ſafant ynfydion drwg
yn dy olwog pur-wedd:
Caſeſt oll an-nuwol wyl,
gweithred-wyl pob anwiredde.

6 Di-

Psal. 5.

GWrando fying-eiri-
au Arglwydd: deall
fy myfyrdod.

2 Erglyw ar lēf
fying-waedd, fy Mre-
nin, a'm Duw: carrys
arnat y gweddiaf.

3 Yn foreu Argl-
wydd y clywi fy llēf yn
foreu y cyfeiriat attat,
acy diſgwiliaf.

4 O herwydd nad
wyt ti Dduw yn ewy-
llyſio anwiredde: drwg
ni thrig ydā thi,

5 Ynfydion ni ſa-
fant yn dy olwg: caſe-
aſt holl weithred-wyr
anwiredde,

6 Di-

Pfal. 5.

6 Difethi rhai ôlla wonant
ag a ddoedant gelwydd:
7 Arglwydd ffeiddia fyd
gw: gwaedlyd a'r twyllod-rydd.

7 Minne ddof ith duy fy nêr
yn amlder dy drugaredd:
8 Ag addolaf yn dy ofn
ith deml ddofn sancteidd-wedd.

8 I'th gyfiawnder arwain fi,
o achos fi ngelynnion:
9 Gwaftadhâ dy ffordd o'm blaen,
(er a wonaen ynfydion)

9 Iondeb i'w safn nid aeth,
llygreidiaeth yw ei ceudod:
ei gwddf fydd agored fedd,
gweniaith mēdd ei tafod.

10 Duno distrywia hwynt ai chwant,
syrthiant o'i cyngborion:
11 En amlder ei cammau tynn,
i'th erbyn gwrth-ryfelson.

Pfal. 5.

6 Difethi y rhai a ddy-
wedant gelwydd: yr
Arglwydd affeiddia y
gwr gwaedlyd, a'r twy-
llodrus.

7 A minne a ddeuaf
i'th duy di yn amlder
dy drugaredd: ac a ad-
dolaf tu a'th Deml san-
ctaid yn dy ofn di.

8 Arglwydd arwain
fi yn dy gyfiawnder o
achos fyng-elynnion:
a gwaftadhâ dy ffordd
o'm blaen.

9 Canys nid oes in-
iondeb yn eu genau, eu
ceudod fydd lwgredig-
aeth, bedd agored yw
eu gwddf hwynt, gwe-
niaithant ai tafod.

10 Destruwia hw-
ynt ô Dduw, syrthiant
oddi wrth eu cyngho-
rion, gyrr ymmaith hw-
ynt yn amlder en cam-
weddaa: canys gwrth-
ryfelasant i'th erbyn di.

Psal. 5.

11 Dy-mddiriedwz llawenhant,
cân-môlant di 'n dragwydd:
Câr-wyz, d'enw orfoledd
ynot, ei hedd ai gorchudd.

12 Cang ti Arglwydd graffiatwn
y cyfiatwn a fendithi:
A chredigrwydd cynhes-lân
fel tarian ef coroni.

Psal. 6.

NA cherydda fi Arglwydd
yn dy lido wgrwydd tosta:
Ag (oth fawz drugaredd bîd)
fi yn dy lîd na chospa.

2 Arglwydd wrthif trugarhâ
cans llesta wyl a'r ânwyl:
Iachâ fi ô Arglwydd chwynn
cans fescynn a gystuddiwyd.

3 A'm henaïd a ddychrynnwyd nawz
yn ddi fawz gann dy ofni:
Tuthe Arglwydd rhôlwz bîd
pa hîd i'm poen-gystuddi.

4 Dy

Psal. 5.

11 A llawenhaed y
rhai oll a ymddyrie-
dant ynot, yn dragy-
wydd y canmolant, am
i ti orchguddio trost-
ynt hwy: a'r rhai a gâ-
rant dy enw a orfole-
ddant ynot.

12 Canys ti Argl-
wydd a fendithi y cyfi-
awn: a charedigrwydd
megis tarian y coroni
di ef.

Psal. 2.

A Rglwydd na che-
rydda fi yn dy lîd-
awgrwydd, ac na chof-
pa fi yn dy lîd.

2 Trugarhâ wrthif
Arglwydd, canys llest
ydwyfi: iachâ fi ô Argl-
wydd, canys fy elcynn
a gystuddiwyd.

3 A'm henaïd a
ddychrynwyd yn ddi-
fawr: tuthe Arglwydd
pa hyd i'm cystuddi.

4 Dy

Psal. 6.

4 Dychwel Arglwydd, trô i'm plaid,
a gwared fenaïd gwaelëdd :
Iachâ fi o nenn hyd lawr
er mwyn dy fawr drugaredd.

5 Cans yn-nôdd Angau dîa
nid oes goffa am danad:
Ag yn y bêdd gor-ddwfn hawl
pwy athfawr ac gâniad.

6 Drffygiais gann f'ochain frô,
fyng-wely gwnâf yn foddfa:
Fy heiltion ddagrau bâb nôs
fy 'n llŷ dros fyng-orweddfa.

7 Gann ing-ddigter arwa gad
fy l pyad a dywplod :
Herwydd fy holl clynnion
fyngolwg llonn beneiddiodd.

8 Ddiwrthif ciltboch ar fyr
oll weithred-wyr anwiredd :
Cans y Arglwydd clywodd ef
fyng-riddfan lēf wylofedd.

Psal. 6.

4 Dychwel Arglwydd,
gwaret fy enaid :
iachâ fi er mwyn dy
drugaredd.

5 Canys yn angen
nid oes goffa am danat :
yu y bêdd pwy
a'th fawl?

6 Deffygias gan fy
ochain, pob nos yr yd-
wyf yn gwneuthur
fyng-wely yn foddfa :
yr ydwyfi yn gwlychu
fyng-orweddfa a'm da-
grau.

7 Tywyllodd fy
llygad gan ddigter : he-
neiddiodd o herwydd
fy holl clynnion.

8 Ciliwch oddi wr-
thif holl weithred-wyr
anwiredd : canys yr
Arglwydd a glywodd
lēf fy wylofam.

Psal. 6.

9 **E**f a glybu 'r Arglwydd dād
fy neisfyfiad difri:
9 **A**rglwydd hefyd a fynn
dderbyn fy mhudd-wēddi.

10 **F**'oll elynion gwladwyddir,
trallobir hwynt yn ddirfawr:
Dychwelir hwynt d'wy gwilydd rhwth
yn ddifymwth yn-awr.

Psal. 7.

Arglwydd fy nuw clyw fy llais
ymddiriedais ynot:
Rhag ferlid-wyr oll ar lled
gwared fi wyf eiddot.

2 **R**hag iddo larpio fy enaid
yn safnaid, fal llŵw rheibudd:
Gann ei scythu ai rwygo
pyd na byddo gwaredudd.

3 **F**'arglwydd dduw y rwy 'n erfyn
os gwneuthym hynn nai dybiaw:
Dd oes hefyd (niwed wēdd)
anwiredd yn fy niwplaw.

Psal. 6.

9 **C**lybu 'r Arglwydd
fy neisfyfiad: yr
Arglwydd a dderbyn
fying-weddi,

10 **F**y holl elynnion
a wradwyddir, aca dral-
lodir yn ddirfawr:
dychwelir, a chywilyddir
hwynt yn ddifym-
mwith.

Psal. 7.

Arglwydd fy Nuw,
ynot yr ymddyriedais:
achub fi rhag fy
holl erlid-wyr, a gwaret
fi.

2 **R**hag iddo larpio
fy enaid fel llŵw: gan ei
rwygo, pryd na byddo
gwaredudd.

3 **F**y Arglwydd
Dduw os gwneuthum
hyn, od oes anwired yn
fy awylaw:

Psal. 7.

4 O thelais ddrywg i'r neb oedd
mewn hēddoedd a mi'n aros :
Oni waredais rhai a'm
gwyrthnebent gam heb achos.

5 Gelyn fenaidd iddo bŵd
ferlid a'm goddiwedd:
Sathred fy mywyd i'r llawr,
i'r llwch-lawr fyng-ogonedd.

6 Cyfod i'th ddig o Arglwydd
o herwydd llied gelynnion :
ym-dderch, deffro drosol 'n ffest
i'r farn orchmynnest inion.

7 Felly oll gynlleidfaoedd
y bobloedd ath amgylchant :
dychwel dithe er ei mwyn
i'th fwyn uchelder feddiant.

8 R-Arglwydd a farn bobl i
barn fi yn fyng-hysiawnder :
Ag yn ôl (lle deli gŵf)
sydd yno o berffeithder.

Psal. 7.

4 O thelais ddrwg
i'r neb oedd heddychiol
â mi : oni waredais y
rhai a'm gwyrthwyne-
bent heb achos :

5 Erlidied y gelyn
fy enaid, a goddiwedd-
ed fi : sathred hefyd fy
mywyd i'r llawr, a go-
foded fyng-ogoniant i
drigo yn y llwch, *Selab.*

6 Cyfod Arglwydd
yn dy ddigllonedd,
ymddercha o herwydd
lliðfyng-elynnion : de-
ffro hefyd drosol yn y
farn a orchmynnant.

7 Felly cynnullid-
fa y bobloedd a'th am-
gylchynant : er eu mw-
yn dychwel dithe i'r v-
chelder.

8 Yr Arglwydd a
farn y bobloedd : bar-
na di fi o Arglwydd yn
ôl fyng-hysiawnder, ac
yn ôl fy mherffeithr-
wydd sydd yno.

Yr C 3 9 Dar-

Pfal. 7.

Yr Ail Rhann:

**9 Darfydded diwy an-nuwlion,
Cyfiwrionion cyfarwyddas:
Duw cyfiawn y Calonnau
a'r arennau chywilia.**

**10 Fy amddiffin oll y sydd
beunydd yn-nuw cyfiawn:
Cans ef yw iachawdur llonn
y rhai o galonn iniawn.**

**11 Y gwir-dduw gogoneddus
sydd eustus farnudd cyfion:
A duw beunydd wrth (rai ffôl)
annuwiol, y sydd ddigllon.**

**12 Oni ddychwel yn ei ôl
annuwiol, Cledd a hôga:
(On dia-seliad) paratodd
ag annelodd fwa.**

**13 Gwonaeth yn barod (ar ei stôl)
iddo angeuol arfau:
yn erbyn erlid-wyr (trôdd),
ef a weithiodd saethau.**

Pfal. 7.

**9 Darfydded wei-
thian anwiredd yr a-
nnuwlion, eithr cyfar-
wydda di y cyfiawn-
eans y Duw cyfiawn
a chywilia y calonnau,
a'r arennau.**

**10 Fy amddiffyn
sydd yn Nuw, iachaw-
dur y rhai iniawn o ga-
lon,**

**11 Duw sydd far-
nudd cyfiawn, a Duw
sydd ddigllon beun-
ydd wrth yr annuwiol.**

**12 Oni ddychwel
yr annuwiol, efe a hô-
ga ei gleddyf, efe a ann-
elodd ei fwa, ac ai pa-
ratodd.**

**13 Paratodd efe
hefyd iddo arfau ang-
hefol, efe a weithiodd
ei saethau yn erbyn yr
erlid-wyr.**

14 Næle,

14 Wele

Psal. 7.

14 Waele, ym-ddwg anwiredd,
ar gamwedd y beichio! odd:
(Ag o? diwedd oi fol-chwydd)
ar gelwydd y? escorodd.

15 Cloddiodd gor-bwll, trychodd ffôs,
(i aros cael fy-mhizdaru:)
Synhiodd ei hūn (nid oedd waeth)
i'r Destrw wonaeth ei ddwylaw.

16 Ei anwiredd ar ei benn
a ymchwel (penn fo 'mhena:)
Ei gam-wedd ef (ai honyyn)
a ddesryn ar ei goppa.

17 Un ōl ei gyfiawnder rhwydd
y? Arglwydd a glōdforaf:
A chan-mōlaf enw llwydd
y? Arglwydd goruchlaf.

Psal. 8.

1 A Rglwydd Iōr, mor ardderchafog
y'w d'enw rhafog yn holl-fyd!
Rhŵn a roddais (dann warant)
d'ogoniant bwch nesoedd-fyd.

Psal. 7.

14 Wele efe a ym-
ddwganwiredd, canys
beichiogodd ar gam-
wedd, ac ete a escor ar
gelwydd.

15 Cloddiodd bwll,
trychodd ef, tyrhiodd
h. fydd yn y destruw a
wnaethe ete.

16 Ei anwiredd a
yn chwel ar ei ben ef ei
hun: a'i gamwedd a
ddescyn ar ei goppa ei
hau.

17 Clodforaf y
Arglwydd yn ei gy-
fiawnder: a chan-mo-
laf enw'r Arglwydd
goruchlaf.

Psal. 8.

A Rglwydd ein Iōr
ni, mor ardderchog
y'w dy enw yn yr holl
fyd! yr hwn a rodd-
ais dy ogoniant uwch
y nesoedd.

2 D

C 4

2 Q

Pfal. 8.

2 O enau rhai bâch sugno
peraiſt it gô yn nerthudd
Achos dy gâs : i oftegu
y gelyn dŷ, a'r dialudd.

3 Pan edrychwyf ar nefoedd
rhai ydoedd waith dy fyfſedd:
Sef, y lloer, a'r ſêr (medraiſt)
a ordeiniaſt o'r dechredd.

4 Pa beth yw dyn (gwael-ddyn gau)
it i'w goffâu ai wiliad?
A mab dyn (daryn ſef)
i ti ag ef ymweled?

5 Gwnaethoſt ef ychydig is
gô-is y'r Angylion:
Gogoniant a phrydferthwch
rhoiſt i ddyn llwch yu gôron

6 Ar weithredoedd dy ddwylo
rhoiſt fo i arglwyddiaethu:
Gofodaſt bôb peth ar a wnaed
dann ei draed i'w mēddu.

Pfal. 8.

2 O enau bechgyn,
a rhai yn sugno y per-
aiſt nerth o achos dy e-
lunnion: i oftegu y ge-
lyn, a'r ymddialudd.

3 Pan edrychwyf ar
y nefoedd gwaith dy
fyfſedd, ſef y lloer a'r
ſêr y rhai a ordeiniaſt.

4 Pa beth yw dyn
i ti i'w goffau? a mab
dyn i ti ymweled ag
ef?

5 Gwnaethoſt ef y-
chydig is na'r angeli-
on: corônaſt ef hefyd
â gogoniant, aca phry-
dferthwch.

6 Gwnaethoſt ef i
arglwyddiaethu ar we-
ithredoedd dy ddwy-
lo: gofodaſt bôb peth
dann ei draed ef.

7 De.

7 De.

Psal. 8.

- 7 Drefed, vehen, oll a gaid,
 Maes-anifeiliaid llonon-fyd :
 8 Ehediaid a wyl, a phŷc môr
 sy'n tramwyo dyfn-fôr hefyd.

- 9 O Arglwydd eyn Iôr enwabog
 mor ardderchabog ydwyd !
 A maint arderchobogrwydd ddi
 yw d'enw yn yr holl-fŷd !

Psal. 9.

- C Lodforaf yr Arglwydd Iôn
 a'm holl galon ddiau :
 G'm bŷw ddŷdd dy fôli wnâf
 mynegaf d'oll ryfeddau.

- 2 Ynot Arglwydd llawen hâf,
 a gorfoleddaf (lonon-ddŷ :)
 A beunydd dduw goruchaf
 i canaf i'ch lân enw.

- 3 Tra ddychwelid (gau-ddynion)
 fyng-elynnion i'w gwrth-ôl :
 Llithrant, difeir hwynt (lle'r âen)
 oth flaen fyng-wir-dduwr grasol.

4 Cans

Psal. 8.

- 7 Defaid, ac ychen
 oll, ac anifeiliaid y ma-
 es hefyd

- 8 Ehediaid y nefo-
 edd, a phŷc y môr : y
 rhai a ydynt yn tra-
 mawyo llwy brau y-
 moroedd.

- 9 Arglwydd eyn Iôr
 mor ardderchog yw dy
 enw yn yr holl fydd.

Psal. 9.

- C Lodforaf yr Argl-
 wydd a'm holl ga-
 lon: mynegaf dy holl
 ryfeddodau.

- 2 Llawenychaf, a
 gorfoleddaf, ynot : ca-
 naf i'ch enw di y Go-
 ruchaf.

- 3 Tra y dychwelid
 fyng-elynnion yn en-
 hôl, y llithrant, ac y di-
 fethir hwynt o'ch flaen
 di.

D 4 Ca-

Psal. 9.

4 Cans gwnaethost yn dda fy marn,
a'm matter iowon-farn intawon :
Steddais ar orsedd-fainck ffridd,
ô Arglwydd farnudd cyfiawn.

5 Ccryddais Genhedloedd ffôl,
yr annuwïol destruwiait :
ei henw hwynt ôl ar ôl
byth bythol a ddi-leaist.

6 Hâ clyn, darfu ddinistr ddôdd
yn dragwydd weithian :
Dinwroddais ddinasoedd wlad,
hwynt ai coffad darfuam.

7 Ef a crys yr Arglwydd
yn dragwydd wastad :
Ef a baratodd ei fainck
orsedd-fainck i wir-farniad.

8 Cans ef a farn y byd dert
mewn cyfiawnder wir-deb :
efe a farn y bobloedd
(ai gweithoedd) mewn iniondeb.

9 Hefyd

Psal. 9.

4 Canys gwnaethost
fy marn a'm matter yn
dda : esteddaist ar or-
sedd-faingc ô farnudd
cyfiawn.

5 Ccryddais y cen-
hedloedd, destruwiait
yr annuwïol : eu henw
hwynt a ddeleüst her-
yd byth bythol.

6 Hâ clyn, darfu am
ddinistr yn dragwydd
diwreiddiait y dinaso-
edd, darfu eu colliadwri-
aeth gyd â hwynt.

7 Yr Arglwydd a
crys yn dragwydd : efe
a baratodd ei orsedd-
faingc i farn.

8 Canys efe a farn
y byd mewn cyfiawn-
der efe a farn y boblo-
edd mewn iniondeb.

9 Yr

Psal. 9.

9 Hefyd e fydd yr Arglwydd
amddiffin rhwydd i'r truan:
A phrif-nawddfa fydd mewn pryd,
sef, mewn cyfng-fyd gwynfan.

10 A'r rhai adwaenant D-'Enw
ynot i'w mudiad i'w nant:
Cans ni 'dewaisi o Arglwydd
y rhai ath hylwydd-geisiant.

Yr Ail Rhann.

11 M^olwoch yr Arglwydd (dangos)
hwn sy'n prest ysto Sion:
A mynegwch i'r bobloedd
ei weith, seioedd tirion.

12 Cans pan' ofyn ef am waed
ddaed y cofia 'm danynt
Ag ef nid anghosia waedd
y tlodion (maedd) lle 'r ydynt.

13 Trugarh & wrthif Arglwydd,
sy-nerchafudd o angau:
Gwel fy mlinder (arwa don)
ganu fy nghaleion innau.

Psal. 9.

9 Yr Arglwydd he-
fyd fydd amddeff. n i'r
truan, a nawddfa mewn
pryd, sef mewn cyfyng-
der.

10 A'r rhai a adwa-
enant dy enw a ymddy-
riedant yn ot: canys ni
adewaisi o Arglwydd
y rhai a' th geisiant.

11 Canmclwch yr
arglwydd yr hwn tydd
yn prestwyllo yn Sion:
a mynegwch i'r boblo-
edd ei weithredodd
ef.

12 Canys pan ym-
ofynno efe am waed, y
cofia efe am danynt: ac
nid anghosia waedd y
tlodion.

13 Trugarh & wrthif
Arglwydd, sy nercha-
fudd o byrth angau:
gwel fy mlinder gan
fyng-halcion.

14 Fel

D 2 14 Fel

Psal. 9.

14 Fel mynegwyf d'oll foliant
ym-mhyrth dy sant Merch Sion:
Ag y llawenychwyf (ffraeth)
yn d'iechydwrïaeth rhadlon.

15 Sodda'r cenhedloedd un-nôs
yn y ffôs a wnaethant:
Ei troed ei hân a ddaliwyd
yn y rhwyd a guddiasant.

16 Adweinir Aeglwydd i'w farn,
cans ef a wnaeth farn ero:
Yr an-nuwiol a faglwyd
yn y rhwyd-weithred ei ddwyllo.

17 Rhai oll drygionus (gern)
i bfferen a ymchwelant:
Sef, yr holl cenhedloedd rŷw
y gwir-dduw a anghofiant.

18 Nid anghofir y clawd byth
(yn nuw sy'n llyth ymddirïaid)
Diau byth ni chollic chwaith
gobaith y truenïaid.

19 Cy-

Psal. 9.

14 Fel y mynegwyf
dy holl foliant ym mhyrth
merch Sion: ac y
llawenychwyf yn dy
iechydwrïaeth.

15 Y cenhedloedd
a soddasant yn y ffôs yr
hon a wnaethant: yn y
rhwyd a guddiasant,
y daliwyd eu troed
hwynt.

16 Adweinir yr Ar-
glwydd, cans efe a
wnaeth farn: yr annu-
wiol a faglwyd yng-
weithredoedd ei ddwyllo, *Higaiion Selah.*

17 Y rhai drygio-
nus a ymchwelant i v-
fferen: sef yr holl gen-
hedloedd a anghofiant
Dduw.

18 Canys nid ang-
hofir y clawd byth, go-
baith y truenïaid ni
chollic byth.

19 Cy-

Psal. 9.

19 Cyfod Arglwydd gogoned,
na orfydded dŷn-fâb :
☞ Cenhedloedd (caeth) barner
hwynt ger dy fron duw arab.

20 Gosod Arglwydd arnynt ofn,
(dôd ddwyf-ofn fel dychnynnt :)
Gwybydded caeth-geuhedloedd
mai dynion piddoedd ydynt.

Psal. 10.

A Rglwydd pam y sefi o bell?
o hir-bell yz ymguddi?
Bn yz amser pamm ydym
mewn tra-llym gpfyngderi:

2 yz annuwiol mewn balch lid
a erlid y tlawd truan :
Daliat hwynt i'w dichellion
(cyfrwyfion) a ddychmygan.

3 Cang yz An-nuw a ffrostiodd
wrth wyllys fodd ei galon :
A'r cybydd ym-fendithiodd :
di-styrod fow-dduw cyfion.

Psal. 9.

19 Cyfod Arglwydd,
na orfydded dyn :
barner y cenhedloedd
ger dy fron di,

20 Gosod Arglwydd ofn arnynt, gwybydded y cenhedloedd
mai dynion ydynt
hwy. *Selah.*

Psal. 10.

PA ham Arglwydd
y sefi o bell, yr ymguddi yn yr amseroed pan
ydym mewn cyfyngder?

2 Yr annuwiol
mewn balchder a erlid
y tlawd : daliat hwynt
yn y dichellion a ddy-
chymmygalant.

4 Canys yr annu-
wiol a ffrostiodd wrth
ewyllys ei galon : a'r
cybydd a ymfendithio-
odd: diystyru y mac efe
yr Arglwydd.

4 yr

D 3

4 Yr

Psal. 10.

4 **M** An-nuto gannei falchder
ni chais byder ar dduwiau:
Aid ydi o duw, (aeth ar goll)
yn ei holl feddyliau.

5 **Ei** ffyrdd ef bôb atwr sy flin,
bhel yw rhin dy fariau
Di olwg ef: chwyth yn dynn
yn erbyn ei elyniau.

6 **De**ddodd yn ei galon chwydd
ni'm smïddir (herwydd gwall-faeth):
Caus ni byddaf mewn dryg-fyd
genhedl-fyd a chenchedlaeth.

7 **Ei** enau sy 'n llawn mellitich,
a dichell chwyth, a thwyllodd:
Tann ei dafod hefyd mae
canweddac ag anwired.

8 **Mae** ef yn ei eisteddfa
yng-hynllw'nfa heolodd:
Mewn cilfach lladd wirtoniaid,
ar llawd ei lygaidd dre.n-fydd,

Psal. 10.

4 **Y** rannuwiol gan
ei falchder ni chais
Dduw: nid ydyw Duw
yn ei holl feddyliau ef.

5 **Fif**fydd ef ydynt
flin bob anfer, vchel
yw dy farnedigaethau
oi olwg ef: efe a chw-
ythyn erbyn ei holl e-
lynnion.

6 **Dy**weddodd yn ei
galon ni'm symmudir,
o herwydd ni byddaf
mewn dryg fydd hyd
genhedlaeth, a chen-
hedlaeth.

7 **Ei** enau fydd yn
llawn melldich, a dich-
el, a thwyll: tann ei da-
fod y mae camwedd, ac
anwired.

8 **Y** mae efe yn ei-
stedd yng-hynllwynfa
yr heolodd, mewn cil-
facheu y lladd efe y
gwirion: ei lygaidd a
dremmiant ar y clawd.

9 **Ef**

9 **Efe**

Psal. 10.

9 **Ef cynllwynn mewn dirgelau
fel llew i'w ffau, bwrriadu
Bydd i drefio dyn go-dlawd :
trais dlawd, i'w rwyd oi dyanu.**

10 **Ef a ymgysuddia (ffwng)
ag ymollwng (dwyll-fryn)
fal y cwympo tyfa haid
truenaidd myic ei gedwyn.**

Tr Ail Rhann.

11 **Ef yn ei galon a ddoedodd
anghofiodd duw fy-nrygwaith :
Cuddiodd ei wyneb (dan i gēl)
bŷth ni wēl (dwyn dif.aith.)**

12 **Cyfod Arglwydd dduw, (na thāw)
dercha dy lāw (amodlfa :)
Pa anghofia Arglwydd Iōn
dy bobl dlodion werin.**

13 **Pa ham y ceiff y? An-nuwo
gaola duw? gann ddoeddyd
Pn ei galonn (waela fri)
nad ym-ofynn (h th-fyd.)**

Psal. 10.

9 **Efe a gynllwynna
mewn dirgelwch me-
gis llew yn ei ffau, bwr-
riadu y bydd i drefio
yr tlawd : treisia etc y
tlawd gan ei dynnu i'w
rwyd.**

10 **Efe a ymgysud-
ddia, ac a ymollwng :
fel y cwympo tyrfa tru-
enaidd ym myic ei ged-
wyn ef.**

11 **Dywedodd yn
ei galon, anghofiodd
Duw : cuddiodd ei
wyneb, ni wēl etc byth**

12 **Cyfod Arglwydd
Dduw, dercha dylaw :
nac anghofia y dlo-
dion.**

13 **Pa ham y cabla'r
annuwiol Dduw? gan
ddywedyd yn ei galon
nad ymosfynni.**

14 **Gwe D 4 14 Gwe,**

Pfal. 10.

1 Gwelaist an-wiredd a cham,
ath ddwylo tâl am gabledd :
Clawd, ei obaith arnat gād,
i'mddifad iŵt gymorthedd.

15 Torr fraich yz annuwlw strybowz
a'r drygionus enwir :
Cais drāw ei ddrygioni fe
nis cei (ei lē nai fro-dir.)

16 Yr Arglwydd sydd frenin bŵth,
ag oel-fŵth yn dragywydd :
Dinistriwyd cenhedloed (fzēf)
ei ran-dir ef ai wlēdydd.

17 Ti a glywaist Arglwydd dād
ddamuniad tlo-dion (waeled :)
Cweiria di ei calon hwynt,
dy glūst arnynt gwranda-wed.

18 I farnu'r ymddifad, a'r
clawd hŵr-alar bellach :
fel na phāro dŷn ac ōl
dabarol, moŷ ofn mwyach.

Pfal. 10.

14 Gwelaist hyn,
canys ti a genfyddi an-
wiredd, a cham, i rod-di
tâl a'th ddwylo dy hun :
arnat ti y gedu y clawd
ei obaith, ti ydwyt gy-
nnorthwy-wr yr ym-
ddifad.

15 Torr fraich yr
annuwiol, a'r drygio-
us : cais ei ddrygioni ef,
ac nis cei.

16 Yr Arglwydd
sydd Frenin byth, ac yn
dragywydd : dinistri-
wyd y cenhedloedd oi
dir ef.

17 Arglwydd cly-
waist ddymuniad y tlo-
dion, cyweiria di eu ca-
lon hwynt : gwranda-
wed dy g'ust arnynt.

18 I farnu yr ym-
ddifad a'r clawd : fel
na chwanego dyn da-
iarol beri ofn mwyach.
Yn Yn

Psal. 11.

Y A yr Arglwydd (a'm holl grŵd)
 wyf yn ymddiried (ddi-grŵn)
 Pa ddaednoch wrth fy enaid prŵdd
 i'ch mynydd hŷd fel 'deryn?

1 Wele y drygionus blâ
 ei bŵa annelasant,
 Tu a'r llinin (cadarn crau)
 ei saethau paratoplant:

2 I sefthu meibion dirgelion
 y rhai o galon iniawon.
3 Cans y seiliau 'n ddinistre aeth:
 pa beth a wnaeth y cyfiawon?

4 Duw sy'n ei Sanct-Deml ddâ,
 A'ei yw gorfeddfa'r Arglwydd:
 Gwel ei lygaid dlawd (ai frâw):
 ei 'mrantau'n chwiliawo dŷn-wydd.

5 M: Arglwydd y cyfiawon prâw:
 ond cās dŷw gann ei enaid
 y drygionus, a'r hwn fô
 hōff ganddo y an-wiriaid.

Psal. 11.

Y N yr Arglwydd yr
 ydwyf yn ymddyri-
 ed, pa fodd y dywed-
 wch wrth fy enaid, che-
 da i'ch mynydd fel ade-
 ryn.

2 Canys wele y drygi-
 onus a annelasant fwâ,
 paratoplant eu saethau
 tu a'r llinin, i saethu
 mewn dirgelwch y rhai
 iniawn o galon.

3 Canys y seiliau a
 ddinistriwyd: pa beth
 a wnaeth y cyfiawn.

4 Yr Arglwydd
 sydd yn Nhempl ei sanc-
 teiddrwydd, gorfeddfa
 yr Arglwydd sydd yn
 y nefoedd, y mae ei ly-
 gaid ef yn gweled y
 dlawd: ei amrantau yn
 chwilio meibion dy-
 nnion.

5 Yr Arglwydd a
 brawf y cyfiawn: eithr
 cās gan ei enaid ef y
 drygionus, a'r hwn
 sydd hōff ganddo anwi-
 redd.

Psal. 11.

6 **A**r yr An-nuwolion gau
glawia faglau : tân yffôl,
Bwmstan, ag ystormus-wynt,
iddynt fydd rhann ei phiol.

7 **C**ans yr Arglwydd cyfiawu gwâr
fŷth a gâr Cyfiawnder :
Mi wyneb-ryd ticion iawn
a genfydd rhai iniawu-ber.

Psal. 12.

Achub ni o Arglwydd cŵ,
cans darfu rhai trugarog :
Herwydd pallodd ffyddlonion
o blith dŷn-feibion geuog.

2 **D**oedant wâg-oferedd lŷn
bôb ŷn wrth ei gymydog,
A gwenhieith-gar wefus fant:
(lle'r ânt) a chalon ddyblog.

3 **T**orred yr Arglwydd yn glau
holl wefusau gwenhieithus :
A'r tafod a ddoedo 'n hŷ
fawrhydry (rhy-falch eusis.)

Psal. 11.

6 **A**r yr annuwolion
y glawia efe fagleu, tân,
a brwmstan, a gwynt
ystormus fydd rhan eu
phiol hwy.

7 **C**anysyr Arglw-
ydd cyfiawu a gâr gyfi-
awnder : ai wyneb a
genfydd yrhai iniawn.

Psal. 12.

Achub Arglwydd,
cansys darfu y rhai
trugarog : o herwydd
pallodd y ffyddloni-
aid o blith meibion dy-
nnion.

2 **O**feredd a ddywe-
daut bôb yn wrth ei
gymydog, â gwefus
wenhieithgar : ac â cha-
lon ddau ddyblyg y lle-
fârant.

3 **T**orred yr Argl-
wydd yr holl wefusau
gwenhieithus, a'r tafod
a ddywedofawrhydry.

Psal. 12.

4 Rhai ddoedant (warr-sŷth nŷd)
a'n tafod y gorfyddwn :
Gallwn ddoedyd a fynnom,
p'w'n benn arnom a osiwn?

5 Am anrhaith cystuddus blaidd,
ag bchenaid y tlodion,
Codaf medd duw: rhof yn rhŷdd
rhwn beunydd a faglason.

6 Geiriau duw pnt eiriau pŵr,
fel arian a gŵr-goethid,
Dewon ffwrn bridd (dân-boeth-liw faith)
yn y honn seith-waith pŵrid.

7 B-eiddot Arglwydd cedwi hwynt
(rhag rhuthr-hynt dynion di-lwydd:)
Cedwi hwynt, (dragrwydd faeth)
rhag honn-Benhedlaeth efrydd.

8 Amgylch-ogylch (Satan-blant)
y rhodiant an-nuwolion:
Pann dderchefir (di-râs gâd)
gwarthâd fŷdd i faib-dynion.

Psal. 12.

4 Y rhai a ddywedant, a'n tafod y gorfyddwn: nyni a allwn ddywedyd a fynnom, p'wy fydd Arglwydd arnom ni.

5 O herwydd anrhaith y rhai cystuddiedig, a.o herwydd vchenaid y tlodion, y cyfodaf yn awr medd yr Arglwdd: rhoddaf mewn iechydwriaeth yr hwn y magler iddo.

6 Geiriau yr Arglwydd ydynt eiriau purion, fel arian wedi ei goethi mewn ffwrn bridd, wedi ei buru seith-waith,

7 Ti Arglwydd ai cedwi hwynt: cedwi hwynt rhag y genhedlaeth hon yn dragrwydd,

8 Yr annuwolion a rodiant o amgylch: pan eu derchefir, gwarthfydd i feibion dynion.

Psal. 13.

PA hŷd i'm anghoffi Arglwydd:
 ai 'n dragwydd weithian:
Pa hŷd cuddi (eglwedeb)
 rhagof dy wyneb eirian:

2 **Pa** hŷd bliŷt fyng-halon,
 gynghorion tra feddylaf:
Pa hŷd y derchefir (gwŷn)
 fyng-arno-elyn arnaf:

3 **Edrych**, ô Arglwydd, a chlyw
 fi, fy nuw: goleua
Fy llygaid, rhag i mi bo
 hŷno yn angau dŷa.

4 **Rhag** doedyd o'm gelyn lais,
 gorchfygais ef: o herwydd
Fyng-wrthneb-wy llaweniant
 os llithiant drŷto fy sodlydd.

5 **Fy** mddiried i'th drugaredd fydd,
 fy llawenydd i'th iechyd:
I ddurw am synnio arnaf
 cānaf, cānaf dragwydd-fy.

Tersyn ar hyn: hyd oni threfno Duw
 Gymmorth ymbellach.

Psal. 15.

PA hyd Arglwydd
 i'm anghoffi: ai yn
 dragwydd? pa hyd y
 cuddi dy wyneb rha-
 gof?

2 Pa hyd y gosodaf
 gynghorion yn fy me-
 ddwl, a blinder beu-
 nydd yn fyng-halon?
 pa hyd y derchefir fyng-
 clyn arnaf.

3 **Edrych**, a chlyw fi
 ô Arglwydd fy Nuw:
 goleua fy llygaid rhag
 i'm hŷno yn yr angau.

4 **Rhag** dywedyd
 o'm gelyn, gorchfygais
 ef: canys fyng-wrth
 wyneb-wyr a laweny-
 chant os llithraf.

5 Minne hefyd a
 ymddyriedais yn dy
 drugaredd di, fyng-ha-
 lon a ymlawenycha yn
 dy iechydwrtaeth: ca-
 naf i'r Arglwydd, am
 iddo synnio arnaf, ie
 mi a ganaf i'r Arglw-
 ydd goruchaf.

